

Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie: 22.07.2024 nr 8-1/5632-1

Meie: 19.08.2024 nr 10-3/24/118-2

Arvamus kohtute seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (kohtuhaldus) kohta

Olete andnud Tartu Halduskohtule võimaluse avaldada arvamust kohtute seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (kohtuhaldus) kohta. Soovime esitada järgmised ettepanekud ja märkused.

1. Eelnõu § 1 p-ga 24 täiendatakse kohtute seadust (KS) §-ga 40¹, mis sätestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu koosseisu ja töökorralduse. Võrreldes kohtutele varem tutvumiseks esitatud väljatöötamiskavatsusega on oluliselt muutunud kohtute haldus- ja arendusnõukogu (KHN) koosseisu puudutav osa.

1.1. Teeme ettepaneku muuta eelnõus väljapakutud KS § 40¹ lg 2 esimest lauset ja kehtestada see järgmises sõnastuses: „Riigikohtu esimees on nõukogu liige ametikoha järgselt. Nõukogu ülejäänud kohtunikest liikmed valib kohtunike täiskogu kolmeks aastaks.“

1.2. Nõustuda ei saa KS § 40¹ lg 4 teises lauses kavandatud erandiga liikme äraolekul tema asendamisega viisil, mille kohaselt ei järgitaks asendamise korral KS § 40¹ lg 2 teises lauses väljendatud kohtuharude võrdsuse nõuet.

Leiame, et äraolevat tsiviilvaldkonna, süüteovaldkonna või halduskohtunikku peaks ka asendama asendusliikmena vastava kohtuharu kohtunik. Kuigi eelduslikult peaksid kohtunike täiskogu poolt valitavad kohtunikud tegutsema kohtusüsteemi kui terviku, mitte aga ühe kohtu või kohtuharu huvides, ei ole KS § 40¹ lg 4 teises lauses pakutava lahendusega välistatud, et asendusliikme osalemise korral jääb mõni kohtuharu alaesindatuks.

1.3. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu koosseisu osas leiame, et nõukogu ja tervikuna kohtuhalduse ülesannete lahendamisel ei ole vajalik, et selle koosseisus kaks Riigikogu liiget, kes osaleksid nõukogu töös hääleõiguslikena. Sarnaselt valdkonna eest vastutava ministri (kui täitevvõimu esindaja) rolliga võiks ka Riigikogu olla esindatud sõnaõigusega osaleva(te) liikme(te)ga (vt kavandatud KS § 40¹ lg 6). Riigikogu esindatust nõukogus peame iseenesest põhjendatuks, et hoida konkreetset isikulist sidet kohtusüsteemi ja seadusandja vahel kohtusüsteemi tegevuse ja vajaduste teadvustamiseks. Alternatiivseks lahenduseks võib olla, et nõukogu mittekohtunikest liikmed ei osale kõikide küsimuste otsustamisel hääleõigusega.

2. Eelnõu tekstis on ebaühtlaselt kasutatud termineid „kohtuhaldusteenistuja“ (eelnõu § 1 p 26) ja „kohtuhaldusteenistuse teenistuja“ (eelnõu § 1 p 29), mida võiks seaduse teksti selguse huvides ühtlustada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Sirje Kaljumäe
kohtu esimees